

Kolínske listy

Slovenský kresťanský občasník

September 2017

48

Nedávno som sa zasa pozrel na otcov detailný životopis, ktorý do angličtiny preložil môj brat (slovenský originál už neviem kde je, asi u neho) a opäť som musel obdivovať otcovu pamäť. Neviem kto všetko to čítal či bude čítať, ale sú tam nakoniec aj historické faktá interpretované ich súčasníkom. Ja by som životopis nemohol písať, moja pamäť mi tak neslúži, je redukovaná na moje vlastné dojmy v tej ktorej situácii a oveľa menej na faktá, ktoré boli na pozadí tej situácie. Bol by som celkom iste málo spoľahlivým svedkom napríklad u súdu. Okrem toho svoje interpretácie udalostí orientujem do budúcnosti. Často sú to iba špekulácie aj keď založené na ohromnom množstve informácií a názorov, ktoré sú dnes človeku prístupné cez internet. Tým pádom nemajú takú hodnotu, ako svedectvá — vrátane subjektívnych dojmov — súčasníka dôb dávno zašlých.

Ako matematik som tiež zvyknutý hľadať riešenia problémov — niekedy aj takých, ktoré som sám objavil/vymyslel — a menej písať pekné úvahy, ktoré sa páčia alebo nepáčia (podľa zamerania čitateľa). Toto je aj môj prístup k problémom v súčasnej Katolíckej cirkvi, kde mi ale nemôže ísť o vyšpekulovanie riešenia vo zmysle, “čo by som robil keby som ja bol pápežom”, ako o pochopenie predkladaného riešenia — či aspoň pokusu o riešenie — autoritou najvyššou, pápežom. Lebo už patrí k samej podstate Katolíckej cirkvi, aspoň tak ju chápem, že jej štruktúra je autoritatívna, nie demokratická a už vôbec nie je Cirkev akademický debatný krúžok, ako by sa zdalo že si myslia rôzni interpreti Písma aj Magistéria, teológovia i samozvaní kibici, či už sú orientovaní sprava (konzervatívne) alebo zľava (pokrokársky) od Františka.

V tomto čísle *Kolínskych listov* sa venujem dvom témam súvisiacim s Františkom. Jedna sa týka kontroverzií okolo článku v júlovom čísle *La Civiltà Cattolica*, (vraj inšpirovaného pápežom), navonok týkajúceho sa amerického katolicizmu, s myšlienkami, ktoré sú myslím aplikovateľné i na širší, konkrétne i európsky, kontext. Tu by som bol ceikom jasne na strane autorov a teda i pápeža. Ťažšie sa to vraví o druhej téme, o druhej kontroverzii, spojenej s Františkovou politicky [veľmi explicitnou kázňou z 21. augusta](#) týkajúcej sa súčasného spontánneho prist'ahovalectva do Európy (a US). Svetskými politickými témami sa tentoraz zaoberať nebudem.

Jedno (nepochopené) nahliadnutie do Františkovo politického myslenia?

Ide o článok či esej, ktorá vyvolala rozruch v amerických katolíckych kruhoch, hlavne konzervatívnych: [Evangelical Fundamentalism and Catholic Integralism: a surprising Ecumenism](#) (Evangelikálsky fundamentalizmus a katolícky integralizmus: prekvapivý ekumenizmus; český preklad ako [O podivnóm ekumenizmu](#)), autori *Antonio Spadaro* a *Marcelo Figueroa*. [Originál](#) je síce v taliančine, reakcie sú ale predovšetkým z anglicky hovoriaceho sveta a na tie sa aj odvolávam. Obširne sa článkom a reakciami naň zaoberal aj slovenský [Konzervatívny denník postoj](#).

Článok je síce kritikou amerického konzervatívneho katolicizmu, ale v skutočnosti je to kritika používania americkej šablony na celokatolíckej scéne (konfliktov) ¹.

Seriózný (podľa mňa ani príliš konzervatívny ani príliš pokrokársky) americký online spravodaj

¹ Aj v politike sa exportovanie americkej dilemy *clintonovci* (liberáli-Deep State a médiá) vs *trumpovci*-(konzervatívci/populistické hnutie) do celozápadných sfér, vrátane európskych, dnes stalo módou: *pro-Trump* politici (Kaczyński, Le Pen a pod.) vs *pro-Obama/Deep State* politici (Merkel, Tusk, Junker, Macron?).

[Crux](#), z ktorého často citujem, stručne zhrnuje o čo ide v článku aj o čo ide jeho kritikom:

Z jednej strany politického a duchovného spektra bola esej pochválená za to, že sa stavia do prorockej pozície proti aliancii konzervatívnych katolíkov a evangelikálov, ktorá viedla ku škodlivej politickej kresťanskej viery.

Z druhej strany bola esej kritizovaná za to, že zjednodušuje náboženskú scénu (*landscape*) Spojených štátov a rôznorodosť s akou sa kresťania v USA dívajú jeden na druhého a na svet americkej politiky.

Tu by sa však žiadalo pripomenúť, že už z titulu eseje plynie, že im ide iba o dva prúdy či orientácie, totiž *evangelikálsky fundamentalizmus* a *katolícky integralizmus*² a nie o celú kresťanskú alebo katolícku scénu v USA, ktorá má mnohé orientácie rozložené po celom konzervatívno-pokrokovom spektre, v duchovnom aj politickom zmysle. Toto myslím nepochopil ani tak seriózny kritik ako [philadelphský arcibiskup Charles Chaput](#), keď právom bráni zblížovanie sa katolíkov s evangelikálmi, proti ktorému ako takému ale esej nič nemá³, aspoň teda nie explicitne. Prvou reakciou na mnohé iné kritiky — a je ich neúrekom z poväčšine konzervatívnych, zdrojov — by mohlo byť slovenské porekadlo, že “trafená hus zagága”. Napríklad sa [cituje text z pôvodného dokumentu](#), vrátane uvodziev, ktorý tam ale takto nie je a tak sa polemizuje s vlastnými formuláciami názorov, ktoré autori nevyslovili. *Fake news*, aby som použil dnes okrídlený výraz?

Esej je totiž skôr teoretická, explicitne nemenuje žiadne katolícke hnutie či organizáciu s výnimkou naozaj extremistickej až fanatickej [Church Militant Michaela Vorisa](#), o ktorej som aj tu už neraz písal. K tomu ale neskôr.

² [Katolícky integralizmus](#) vznikol v 19. storočí v Španielsku, Francúzsku a Taliansku. Bolo to hnutie, ktoré sa snažilo postaviť na katolíckych základoch všetky sociálne a politické akcie a minimalizovať, až odstrániť (z politickej scény) všetky súťažiacie ideologické činitele ako sekulárny humanizmus a liberalizmus. Spadaro a Figueroa kritizujú v tejto eseji iba súčasnú americkú vybičovanú verziu takéhoto katolíckeho integralizmu.

³ Chaputovo nedorozumenie je pochopiteľné. Porovnaj ak sa Ameičan urazí na výrok: “Hlúpi Američania si pletú Krym (Crimea) s Koreou (Korea).” Striktne vzato, je to výrok nie o Američanoch, ale iba o tých hlúpych z nich, ktorí si toto pletú. Takto povedané, ale pochopiteľne vyvolá reakciu na obranu všetkých Američanov.

Pozrime sa najprv na niektoré pasáže v článku, ktoré myslím majú platnosť i mimo americký rámec.

Náboženstvo hralo významnú rolu vo volebných procesoch a vládných rozhodnutiach, obzvlášť za niektorých US vlád. ... Toto prelínanie politiky, morálky a náboženstva malo rysy manichejskej rétoriky, ktorá delí realitu na absolútne Dobro a absolútne Zlo. Prezident Bush (druhý) naozaj hovoril o “osi zla” po udalostiach 11.9.2001. I terajší prezident Trump zameral svoj boj proti široko poňatej kolektívnej entite “zlých” (*bad*) alebo “veľmi zlých” (*very bad*). ...

Tieto postoje sa zakladajú na protestantských fundamentalistických princípoch z počiatku minulého storočia, ktoré sa postupne radikalizovali. Prešlo sa totiž od odmietania všetkého čo je svetské, čím sa myslela politika, k vyvíjaniu mocného a rozhodného nábožensko-morálneho vplyvu na demokratické procesy a ich výsledky. ...

Takéto sociálne-náboženské skupiny (inšpirované fundamentalistickými autormi) považujú Spojené štáty za Bohom požehnaný národ a neváhajú zakladať jeho ekonomický rast na doslovnom prilnutí k Biblii. ... V tejto manichejskej vízii môže aj vojnovčnosť byť ospravedlňovaná teologicky. ... Tiež tu možno pozorovať určitý druh anestézie vo vzťahu k ekologickým pohromám a problémom spôsobeným klimatickými zmenami. Vyznávajú podmanenie (prírody) a ekologicky zmyslajúcich ľudí považujú za odporcov kresťanskej viery, čo má svoje korene v doslovnom chápaní ... Genezy, kde je človeku zverená vláda nad stvorením, ktoré je však podrobené ľudskej svojvôli.

Hlásia sa k akoby prorokárskej šablóne: bojovať proti ohrozeniu amerických kresťanských hodnôt a pripraviť sa na nadchádzajúci Armageddon konečného zučtovania medzi Dobrom a Zlom, Bohom a Satanom.

Povedľa politického manicheizmu je ďalším relevantným javom “teológia prosperity”, propagovaná hlavne v médiach a pastormi-milionármi ... hlásajúcimi “evanjelium prosperity” podľa ktorého si Boh praje aby veriaci boli fyzicky zdraví, bohatí a osobne šťastní. Jedným z nich bol pastor *Norman Vincent Peale* (1898-1993), ktorý inšpiroval aj prezidentov Richarda Nixona, Ronalda Reagana a Donalda Trumpa. ...

Tretím prvkom, vedľa politického manicheizmu a evanjelia prosperity je zvláštna forma obhajoby náboženskej slobody ... vnímaná ako priama výzva do boja (*challenge*) proti sekulárnosti štátu. Tak evangelikálski fundamentalisti ako aj katolícki integralisti odsudzujú tradičný ekumenizmus a presadzujú prekvapivý ekumenizmus konfliktu (so sekulárnym štátom v svojom snení o štáte s teokratickými rysmi).

Tu sa žiada pripomenúť, že na klasický katolícky integralizmus (pozri poznámka pod čiarou vľavo) v istom zmysle naväzoval aj *integrálny humanizmus* katolíckeho filozófa *Jacques Maritaina*, populárneho i medzi slovenskou katolíckou inteligenciou.

ciou povojnových rokov. Jeho kniha *Humanisme intégral* bola preložená v roku 1947 do češtiny ako *Křesťanský humanismus*.

Maritain argumentoval, že ak sa zamietne duchovná stránka ľudskej prirodzenosti, ostáva už nie integrálny (celistvý) humanizmus, ale iba partiálny (čiastočný) humanizmus, ktorý odmieta fundamentálny aspekt ľudskej osoby. V svojej knihe skúma možnosti nového *Christendom*⁴, zakorenené v jeho filozofickom pluralizme s cieľom nájsť spôsoby akými kresťanstvo by mohlo informovať politické debaty a politiku v pluralistickom období. Aj v slovenčine jestvuje detailný opis [Maritianových myšlienok](#), z perspektívy, ktorej politická dimenzia bohužiaľ v Európe (Západnej) už patrí minulosti⁵. Rozdiel medzi Maritainovým a americkým integralizmom je niečo ako rozdiel medzi načrtnutým ideálom a jeho fanatickým presadzovaním.

Podľa môjho názoru ide tu o myšlienky nie nesprávne iba neaplikovateľné na postkresťanskom Západe v dvadsiatom prvom storočí. Povedal by som, že Maritain v modernom katolíckom myslení je ako Newton vo fyzike: nie prekonaný, ale rozšírený Einsteinom aby kryl aj javy, (situácie v prípade katolíckeho myslenia), ktoré boli predtým neznáme.

Aj mnohé z pozícií, ktoré zastáva azda najserióznejší katolícky konzervatívny a americký časopis *First Things* — vychádzajúce z katolicizmu jej zakladateľa, konvertovaného luteránskeho pastora *Richarda Neuhauusa* (1936-2009) — boli donedávna avantgardné. Tie časy sú však už tiež nenávratne preč, hociako je aj mne za nimi ľúto. Ďalej esej:

František sa snaží zlomiť organický zväzok kultúry, politiky, inštitúcií a cirkvi. Spiritualita sa nemôže spájať s vládami či vojenskými paktami, pretože slúži všetkým ľuďom. Náboženstvá nemôžu považovať jednych ľudí za zarytých nepriateľov a druhých za večných priateľov. Náboženstvo sa nemá stať garanciou vládnuccich tried. ... (Proti tomuto sa prehrašujú) šokujúcou rétorikou, napríklad autori *Church Militant* ... ktorí sa otvorene prihovárajú za politický ultrakonzervatizmus a používajú náboženské symboly aby sa vnucovali. Toto zneužitie sa (dokonca) nazýva "autentické kresťanstvo" ...

⁴ Spoločnosť založená na kresťanstve. O rozdiel medzi *Christendom* a *Christianity*, pozri *Kolínske listy* 41)

⁵ Spomínam ako som v roku 1968 vysvetľoval prekvapenému *Ericovi D'Arcymu* (neskoršiemu hobartskému arcibiskupovi), že najmodernejším katolíckym mysliteľom, ku ktorému sme za železnou oponou mali prístup, bol Maritain.

Nuž tak ako arcibiskup *Robert Bezák* svojimi verejnými vystúpeniami *a posteriori* potvrdil správnosť rozhodnutia Benedikta XVI. s jeho odvolaním, tak aj *Michael Voris* z *Church Militant* svojim [vitriolickým útokom](#) na pápežovi blízkych, a nepriamo na samého pápeža, potvrdzuje správnosť toho čo o ňom a jemu podobných napísali Spadano a Figueroa. Na takéto výpady by sa neponížil ani ten najbojovnejší protestant, (apoň teda nie za posledných pár desaťročí). Možno hovoriť o *Benedict option* ako o zmysluplnom alternatívnom postoji k *Francis option*⁶ (za ktorú sa zrejme Spadarov a Figueroaov článok prihovára) aby sa zachovala katolícka identita v mori islamu a sekulárneho (ateistického) humanizmu, militantná arogancia — proti zástancom Františka a *Francis option*, vlastne proti celému svetu — však nie je žiadnou katolíckou ani kresťanskou alternatívou.

Mimochodom, zvykli sme si, že Pravoslávna cirkev je apologetom ruských národných, bohužiaľ aj politických, ambícií. Katolíckej cirkvi to však už neprísluší, či už ide o americký, alebo napríklad aj ukrajinský kontext. Esey pokračuje v kritike "militantných" postojov:

Dnes viac ako inokedy je treba zbaviť moc jej ošuntelého konfesijného hávu, jej zhrdzavelého brnenia. Fundamentalistickým teo-politickým plánom je vybudovanie akéhosi kráľovstva božstva tu a teraz. A toto božstvo je zrejme (iba) projekciou moci, ktorá je budovaná.

Teo-politický plán, ktorý je naozaj kresťanský, je eschatologický, to jest smerujúci do budúcnosti, orientovaný na Kráľovstvo Božie, kráľovstvo spravodlivosti a pokoja. Táto vízia generuje proces integrácie, ktorá sa prejavuje cez diplomáciu, ktorá nekorunuje nikoho ako "muža Prozreteľnosti".

Preto aj chce Svätá stolica naväzovať v diplomácii na priame a plynulé vzťahy so supervelmocami, bez toho aby vstupovala do sietí zmlúv a dopredu daných vplyvov. V tomto rámci pápež ani nechce vraviť kto má pravdu a kto nie, pretože vie, že koreňom všetkých konfliktov je vždy boj o moc. Takže ani nie je potrebné zastávať sa tej či onej strany z dôvodov morálnych, či horšie, duchovných. František sa kategoricky stavia proti uskutočňovaniu Kráľovstva Božieho na zemi, ako to bolo u Svätej ríše rímskej a podobných formáciách, vrátane politických strán.

Konzervatívny *George Weigel* je [urazený, že Američanov chcú poučať autori](#), ktorí nemajú problém s vatikánskou diplomáciou, „dávajúcej komfort typom ako *Vladimír Putin*, *Raúl Castro* alebo *Nicolas Maduro*“, (teda s diplomáciou, ktorá nie

⁶ O rozdiel pozri *Kolínske listy* 44.

vždy slúži americkým záujmom). Nuž dobré je si tu pripomenúť [slová pápeža Pia XII](#), ktoré v roku 1949 povedal francúzskemu veľvyslancovi:

Títo úbohí ľudia zamknutí v krajinách, ktoré sa stali väznicou, všetci volajú po vojne. Ale nie! Obzvlášť nie vojna! Nová vojna je nemysliteľná. Bolo by to apokalyptické. Nevyriešilo by to nič. Posledných tridsať rokov to dokazuje. Po prvej svetovej vojne vznikli obrovské ťažkosti všade a tieto nejako viedli k druhej vojne. Po tomto druhom konflikte sa svet stal ešte chaotickejší ... Čo sa stane po tretej katastrofe? Nie, nie, musíme bojovať, pracovať na mieri; pracovať s rozumom a metodicky, neúprosne, bez toho, aby sme boli zastrašovaní tými, ktorí sa snažia sabotovať svetovú rovnováhu. Musíme si udržať nádej a dôveru.

Pápež František a (európsky) problém s (moslimskou) imigráciou

Začnem, tým, že zopakujem čo som napísal v *Kolínskych listoch* 46 o istom rozpore vo Františkových postojoch:

Na jednej strane František upozorňuje, že každý komplikovaný osobný rodinný a sexuálny problém treba posudzovať v jeho špecifickej zložitosti, skôr než naň možno uvaliť paušálny rozsudok vyplývajúci z paragrafov cirkevného zákonníka, založených na šiestom a deviatom prikázaní.

Na druhej strane ak ide o problém s moslimskou imigráciou-integráciou do (európskych) národov, akoby dával prednosť paušálnemu riešeniu vyplývajúcemu z piateho prikázania, neberúc ohľad na špecifickosť, danú nielen počtami, ale aj problémami spojenými s kultúrnou (nielen ekonomickou) integrovateľnosťou cudzieho elementu, kde cudzosť je daná práve náboženstvom na ktorom je postavený tento cudzí element.

K tejto téme sa vraciam kvôli Františkovej [ostrej kázni z 21. augusta](#) v príprave na *Svetový deň utečencov a migrantov* na tretiu januárovú nedeľu 2018. Opäť sa odvolávam iba na jej [anglickú verziu](#). Prvé tri odstavce sú všeobecnou exhortáciou podloženou pasážami z evanjelia, akú možno očakávať od pápeža. Potom sa však stáva veľmi konkrétnym, prekročiac takpovediac hranicu, hociako nejasnú, ktorá — v terminológii *Maxa Webera* — oddeľuje etiku princípov (*Gesinnungsethik*), ktorou sa riadi kazateľ, od etiky zodpo-

vednosti (*Verantwortungsethik*), ktorou sa riadi, či mal by sa riadiť, politik.

Ak treba hľadať doplnok — nie protipól — k Františkovi, tak sú to nie americkí integralisti alebo zákonníci cirkevne združení okolo kardinála *Raymonda Burka*, ale kardinál *Robert Sarah* s jeho najnovšou knihou, ktorá už jestvuje i v slovenskom preklade, [Sila Ticha - Proti diktatúre hluku](#). Teda to, čo dodáva posolstvu sv. Otca aspekt, ktorý mu azda chýba, nie je tak krčovité pridržiavanie sa litery zákona, ale oddanie sa Božiemu Tichu, proti hluku vonkajšieho sveta, (a jeho hrišnej ozvene v Cirkvi vo forme sexuálnych a finančných škandálov), ale aj hluku vnútrocirkevných konfliktov konzervatívci vs liberáli.

Túto konkrétnejšiu časť svojej kázne František zakotvuje na štyroch “slovesách” ako vraví: *vítat*, *ochraňovať*, *podporovať* a *integrovat*. O aké konkrétnosti mu ide?

Privítat znamená vraj ponúknuť migrantom širokú škálu možností aby mohli do cieľovej (*destination*) krajiny vstupovať bezpečne a legálne, k čomu patrí aj udeľovanie “humanitárnych víz” a možnosť znovuzjednocovania rodín. Toto sú silné požiadavky, ak sa majú vzťahovať na každého kto nelegálne prekročí hranicu. Okrem toho, kto všetko patrí do rodiny je rôzne chápané v rôznych kultúrach.

Ďalej sa požaduje poskytnúť migrantom “adekvátne a dôstojné ubytovanie”. Nuž, táto adekvátnosť závisí na prijímajúcej krajine: adekvátne ubytovanie v Nemecku je na inej úrovni ako adekvátne ubytovanie napríklad v Rumunsku či Albánsku, čoho si je migrant dobre vedomý a podľa toho aj volí cieľovú krajinu. Spomína aj snahu nájsť alternatívne riešenia ako iba uväznenie, vrátane tých, ktorí vstúpili do zeme bez legálnych papierov, neznámy vek, neznáma krajina pôvodu. Nemenuje však o aké alternatívne opatrenie pre mladých mužov vo vojnovom veku môže ísť, ktoré by ich uspokojili a pritom by to nevyznievalo ako pozvánka pre milióny ďalších.

Pod *ochraňovaním* sa tu rozumie rad opatrení “chrániacich práva a dôstojnosť migrantov, bez ohľadu na ich právny status”. Nuž takto vyslovené to pripomína transparenty, ktoré vyhlasujú právo na azyl za základné ľudské právo⁷. František to azda takto nemyslel, rozvádza to ale do — podľa mňa nerealistických — požiadavkov. Napríklad: záruka konzulárnej pomoci migrantom (hoci problém nie je s tými, ktorí sa chcú legálne prisťahovať a idú na napríklad nemecký konzulát v ich krajine); právo podržať si osobné identifikačné dokumenty, (hoci problém je práve s tými, ktorí také dokumenty, teda pas, nemajú resp. ho úmyselne zničili, aby nemohli byť deportovaní); právo na otvorenie vlastného bankového konta a minimum prostriedkov z ktorých môžu žiť (čo s tým zrejme súvisí); voľný pohyb v krajinách príchodu a pracovné príležitosti (hoci problém je z nezamestnateľnými v Európe 21. storočia, napríklad pre negramotnosť); neplnoletým zaručiť trvalý pobyt v krajine príchodu až dorastú; občianstvo (napr. nemecké) zaručiť deťom narodeným matke v krajine príchodu; prisťahovalcom zaručené nemocenské poistenie, atď.

František síce zdôrazňuje, že dúfa, že tieto opatrenia vezmú do úvahy potreby rozvojových krajín, kam smeruje značný prúd migrantov a utečencov. Lenže to čo je tu (a ďalej) navrhované je v rozvojových krajinách väčšinou neuskutočniteľné, je však formálne uskutočniteľné v európskych krajinách avšak s nedoziernymi následkami — až po možnosť občianskej vojny v extrémnom prípade.

Veta “Možnosti a zručnosti migrantov a azylantov, ak správne poznané a ohodnotené, sú prvým zdrojom pre komunity ktoré ich vítajú” je otvorenou apológiou *Willkommenskultur* (kultúry vítania), ktorá sa už v Nemecku, Švédsku a inde ukazuje ako nerealistická, založená iba na naivnom, hociako dobre myslenom, idealizme. Tiež asi platí, že čím viac je migrant ekonomicky integrovateľný v cieľovej krajine, tým viac chýba chudobnej krajine jeho pôvodu. Takto má víťanie prisťahovalcov aj svoju *brain drain* (odliv mozgov) stránku.

Podporovanie, podobne ako ochraňovanie, má znamenať “zaistiť aby migranti a utečenci —

ako aj komunity, ktoré ich vítajú — boli oprávnení využiť svojho potenciálu ako ľudské bytosti”. Nuž proti takto podanému ideálu nemožno nič namietat'. Ide však zasa o detaily, o konkretizovanie všeobecného morálneho príkazu. Napríklad je tu požiadavok zaistiť im slobodu ich náboženskej viery a jej praktikovania. Na tom by nič nebolo, ak by sa to nevidelo ako aplikácia na islam, ktorý predstavuje nielen náboženstvo vo zmysle ako to dnes chápe napríklad kresťanstvo, ale navyše aj idelógiu v ktorej samej podstate je jej presadzovanie sa metodami, ktoré kresťanstvo nepozná, resp. už dávno prekonalo⁸.

Tiež sa má podporovať spoločenské a profesionálne začlenenie migrantov a utečencov, zaručujúc všetkým (sic!) možnosť zamestnania, jazykovej výuky a aktívneho občianstva. Zaručiť každému nelegálnemu prisťahovalcovi napr. nemecké občianstvo? Zrejme sa tu zasa nerozlišuje medzi začlenením, teda integráciou, *ekonomickou a kultúrnou*. Skúsenosť s Turkami v Nemecku po troch generáciách ukazuje, že to prvé je oveľa ľahšie ako to druhé. Nie je tiež jasné, čo sa myslí pod “integráciou hodnôt” — kresťanských, moslimských alebo post-kresťanských/sekulárne humanistických — integrácia ktorých do ktorých?

Konečne *Integrovanie* je o príležitosti “interkulturného obohatenia, ktoré prinesie prítomnosť migrantov a utečencov”. Nemá to znamenať asimiláciu, ktorá by znamenala potlačenie alebo zabudnutie vlastnej kultúrnej identity. Toto je vraj zdĺhavý proces, ktorý má za cieľ sformovať spoločnosti a kultúry a ktorý možno urychliť udeľením občianstva bez finančných či jazykových požiadavkov.

Nuž toto je vari najkontroverznejšia časť kázne. Sformovanie novej kultúry, kde kresťanské korene musia súťažiť s moslimskými, je asi to čo Európu čaká v najbližšej budúcnosti či sa nám to ľúbi alebo nie. Je to jednoducho ďalšia etapa transformácie, ktorá začala zánikom *Christendom* a sekularizáciou až ateizáciou (západnej) spoločnosti na čom však moslimi nenesú žiadnu vinu. Nerozumiem však prečo by kresťan mal toto víťat', či dokonca tomu napomáhať. Lepšie by sa toto prijímalo keby to bolo podávané ako nevyhnutnosť s ktorou sa treba zmieriť a sústrediť sa

⁷ Už som videl aj transparent kde aj trvalé usadenie sa v Nemecku je vyhlasované za základné ľudské právo.

⁸ Áno aj kresťania kedysi príkaz “choďte a učte všetky národy” interpretovali ako “choďte a *dobývajte* všetky národy”. Dnes sa toto robí v mene nie kresťanstva, ale demokracie.

na duchovný odkaz kresťanstva (*Benedict option*) a nie ako ideál ku ktorému treba spieť. Okrem toho sa obávam, že aj tak pôjde iba o prechodné štádium kultúrnej transformácie, lebo neverím, že by sa islam ako náboženstvo nechal takisto ľahko rozpustiť v novej, post-náboženskej (západo)európskej kultúre ako to spravilo kresťanstvo, keď sa jeho ťažisko stále viac presúva mimo tradičný európsky Západ, kde už ostáva iba dúfať v jeho zmŕtvychvstanie (za pár generácií?).

Najviac komentárov, kladných aj záporných, zhrnuje Františkovo posolstvo do vety, že osobná ochrana (migranta, teda nielen utečenca, ktorý si chráni holý život) má prednosť pred národnou bezpečnosťou (cieľovej krajiny). V takomto podaní tu napríklad chýba ohľad na osobnú ochranu občana cieľovej krajiny.

Pápež sa tu teda neobmedzuje na iba všeobecné morálne napomenutia, ale navrhuje konkrétne politické opatrenia. To akoby namiesto napomenutia, že máme dávať štedro núdzným, navrhol konkrétne a paušálne koľko percent platu by mal každý dávať na charitatívne organizácie bez prihliadnutia na konkrétnu osobnú, rodinnú, finančnú atď. situáciu. Skoro by človek povedal, že v mnohom je tu pápež práve tak nerealistický ako tí, čo požadujú aby normálni a zdraví (*de facto*) manželia žili “ako brat a sestra”.

Pravda, zdá sa, že si toto predsa len uvedomil, lebo v lietadle na ceste domov z päťdňovej návštevy v Kolumbii, na adresu talianskeho, a možno aj všeobecne európskeho, problému s emigráciou [povedal](#)

Je Božím príkazom prijímať [nových prichádzajúcich] ... ale vláda musí riešiť tento problém so statočnosťou príslušiacou vodcom, to jest s prezieravosťou. ...

Čo toto znamená? Najprv, koľko (voľných) miest máme? A potom, nie iba ich prijať, ale aj integrovať⁹.

Mnohí Taliani toto prijali ako novú, opatrnejšiu a realistickejšiu líniu, ktorá uznáva obmedzenia a je prezieravejšia. Jedny proti-imigrantské noviny dokonca jasali “Konvertovali sme pápeža!”

Na obranu Františka však treba pripomenúť, že aj v Písme sú exhortácie, ktoré netreba, ani ne-

možno brať doslovne. Aj keď sa v Písme píše, že máme pomáhať vdovám a žobrákom — pozri napr. Jakub 1:27 — nik nebude toto vzťahovať napríklad na vdovu po George Sorosovi, alebo na rumunské žobrácke bandy.

Ešte jedna vec. Cirkev sa dlho dívala na svet cez európske kultúrne okuliare, čo sme si veľmi nevedomovali. Misionári, ktorí plnili príkaz “choďte a učte národy”, prinášali a šírili nielen Kristovo učenie, ale aj jeho európsky (napr. liturgický háv), šírili aj európsku kresťanskú kultúru. Napríklad aj tridentská svätá omša v latine, ktorá nám starším tak prirástla k srdcu, odrážala svojou vonkajšou formou stáročnú európsku kresťanskú kultúru, cudziu iným kultúram. Inými slovami, spolu s *Christianity* sme “exportovali” aj kultúru *Christendom*¹⁰.

Myslím, že mnohé Františkove iniciatívy, vrátane tejto kázne, treba chápať aj v tom zmysle, že chce oddeliť Kristovo učenie od pre toto učenie nepodstatného (západo)európskeho kultúrneho obalu, hociako je krásny, ako sa rozvíjal po stáročia, hociako nám tradičným je za ním smutno. Pápež však musí mať v hľadáčku celú Cirkev, nielen jej historické európske jadro, ako to bývalo často v minulosti, pozri napríklad *Matteo Ricci* a jeho márna snaha o evanjelizáciu, cez v istom zmysle inkulturáciu, celej Číny v 16. storočí. Nemožno sa preto diviť, že aj v otázke migrácie akoby nadrážal migrantom z mladých, mimozápadných kultúr, kde kresťanstvo je na vzostupe, aj keď sú tam kresťania v menšine (a ešte viac v menšine medzi hordami moslimských prisťahovalcov do Európy). Musíme si priznať, že pápeži po stáročia kultúrne nadrážali nám, z kresťanského Západu, (ktorý sme si teraz sami odkresťančili, resp. sme v procese odkresťančenia) a teraz si musíme zvyknúť, že je to naopak.

Tak či tak, [pápežova kázeň v Medelline](#) (Kolumbia) 9. septembra pred miliónom veriacich mala už zasa iba duchovný, teda nadpolitický a nadkultúrny, charakter — autentický František:

Cirkev nie je naša, ale patrí Bohu ... každý je pozvaný aby tu, medzi nami, našiel svoju duchovnú potravu. ... Musí nám ísť o to podstatné, čo ale neznamená skončiť so všetkým čo nám nevyhovuje, lebo Ježiš neporišiel zákon zrušiť ale ho naplniť.

⁹ Mimo chodom, ani tu, zdá sa, pápež nerobí rozdiel medzi ekonomickou a kultúrnou integrovateľnosťou.

¹⁰ Pozri “Christianity” a “Christendom”, *Kolínske listy* 41, str. 5.